עבודת ישראל — שמות

ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך. ופרש"י רשע שכמותך. ביאור הענין דהנה איתא בגמ' כל היכא דכתיב נצים נצבים אינם אלא דתן ואבירם וילפינן מהא דכתיב בפ' קרח ודתן ואבירם יצאו נצבים. והנה האר"י ז"ל כתב כי דתן ואבירם היו בקליפה דוגמת משה ואהרן בקדושה ע"ש ואפשר שזה דכתיב בפ' זו נצבים לקראת' פי' לעומתם ממש. וזה ידוע כי משה ואהרן בקדוש' שקולים היו כדכתיב הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה וממילא שדתן ואבירם היו שקולים ברשעתם לעומתם וזה כוונת רש"י שפי' רעך רשע שכמותך. שמשה רבינו ע"ה הבין כ"ז ברוה"ק ואמר לו למה תכה רעך. וכוונתו הי' לענוש אותו בזה השם תכ"ה כידוע משער היחודים בפסוק רק בעיניך תבי"ט ע"ש. ואלו הרשעים דתן ואבירם הבינו זאת והשיב לו הלהרגני אתה אומר פי' אני מבין שאמירתך הוא להרגני בלשונך שאמרת שם תכ"ה. ורצה להגביר א"ע נגד משה רבינו ע"ה בשם היוצא מס"ת מ"י שמ"ך לאי"ש כמבואר בהאר"י ז"ל. כידוע לעומדים בסוד שם מ"ב שאין מגלין אלא לצנועים: (הועתק מכת"י הה"מח זצ"ל בעצמו)

ומשה הי' רועה. כי הוא הבל שהי' רועה ראשון. ועוד הי' כמ"ד שאמר והי' העולם כי זה השם השיג משה וזה הוא ברצון עליון הנתגלה באנכי ה' אלהיך ולכן אמר לו כי אהי' עמך כי בהתחברות א' דאנכי בהיה הוא שם אהיה ומשם הם התר"ך עמודי אור שמהם תר"ך אותיות דיו"ד דברות ואמר וזה לך האות. כי יש לאדם אות כל חד לפום מדרגתו האיך יוכל לעמוד בפני הבורא ומשה שכל ימיו עמד בפני הבורא פנים בפנים נק' זה משה האיש לך האות וממנו ימשך את אלהים תעבדון על ההר הזה כי כולם ידעו פ"בפ:

במדרש כאן יודיע דרכיו למשה כשאמר הודיעני את דרכיך כי כל אדם יש בו שורש א' הגם שכלול מכל התרי"ג מ"מ א' בו שורש ומשה כל ימיו דאג על כנסת ישראל ובני' וביקש הודעת דרכים היאך לרצות הבורא על עמו וכן כאן שהי' הולך אחר המדבר בעיונתו עד הר האלהים חורבה שהם בחורבן ואמר לבנ"י עלילותיו מדות ב"וד מעותות שנאמר ושם לה עלילות דברים כי האדם בשינ' לא נותן לה עלילות דברים שמתוכה יבוא לריב ולשנאה והקב"ה אמר וחנותי אשר אחון פירוש כשהקב"ה רוצה ליתן לא' מתנת חנם מזכהו שהוא יעשה מתנת חנם כדי שאח"כ ימדוד לו מדה במדה לחנותו לכן לעולם האדם יבקש מהשם לו מדת חנינה וג"ח שמתוכו יבא לו מהש"י החני נה:

ד"א יודיע דרכיו למשה שגילה לו הקץ סמך על פסוק שבא עד הר אלהים חורבה כתב בתמונה שכאן מרומז הקץ ועיקר רמיזתו כי הוא עולם החורבן והקץ הוא כשיעלה ממנו כל הניצוץ וז"ש ותלוי בתשובה להעלותם ואמר במדרש ה' שמות היה לו הר אלהים נמשך החסד ביחוד האלהים הרועה אותי שיגמ' צדי"ק והר בשן המושך מנש"ב והר הגבנוני' הוא הממוצע והר חורב שממנו לקחו כח הניצחון למשול בחרב לדין דיני נפשו' ובוא"ו ממתיק החרב ונעשה חורב העולה רי"ו

לע"ב שמות חסדים וכשיוצא הוא"ו אז על אדם וגומר והר סיני בהוד כי הודאה מכלל דפליגי היינו שיצה"ר בישראל יותר ובת"ח ביותר ואפ"ה מודים. והשם כידוע בכל דברינו לכן משם יורד סיני כו'שאין להם יצה"ר כזה ואפ"ה אין עובדי' לה':

ושמעו לקולך ואמר משה והן לא יאמינו לו כי יצאו בזכות האמונה והנה כל זכות הוא במה שיש בו בחירה ורצון. וא"כ היה קשה למשה שאם הקב"ה אומר ושמעו בדרך חיוב א"כ אין כאן בחירה ואמונה וזכות. אלא שוהן שהוא אחת המלוכה היא שיהא אפשר להיות שלא יאמינו ובאמת אינו כן כמ"ש על מ"ש נח מקטני אמנה היה וקשה הלא באמת ירדו בתחלה גשמים שאם יחזרו בתשובה יהיו גשמי ברכה אלא שזה הוא בהנהגה חיצונית וקטנות ויש הנהגה פנימית שבה הקב"ה צופה ומביט עד סוף כל הדורות ואין מכריח לשו' דבר ועליו נא' כי לא מחשבותי מחשבותיכ' ואלו הישראל שהם בגדלות אמונה משיגים עד סוף כל הדורו' אלא שנח מקטני אמנה היה באמת כמ"ש ויהי הגשם שהוא בהנהגה גשמיות ובאמת שהש"י אמר ושמעו לקולך היה בהנהגה גדלות שמביט לסוף הדורות באין מכריח אלא שכל הנסיונות הבאים לעולם הוא בקטנות אמונה לערך המנוסה וכשמשה הקשה והן לא יאמינו אז המשיך הקטנות אמונה ואמר לו הקב"ה מזה בידך באיזה הנהגה זה ואמר מטה הוא בעולם להטות לימין ושמאל ומשם בא הנהגה למט"ט להנהיג בעץ הדעת טו"ר ואמר השליכהו ארצה ויהי לנחש שהמשיך הקטנות כמ"ש האר"י ז"ל ואמר אחוז בזנבו ומסתמא מתחלה נעשה מראש המטה ראש נחש ומסופו זנב כי שליט אדם באדם אבר באבר נמצא כשאחז בזנבו ונהפך למטה היה ראוי להיות בידו תחתונית המטה והכתוב אמר ויהי למטה בכפו כמו שראוי להיות מטה בכפו כי נהפך הוא והיה זה הוראה כי יש אור ישר ואור חוזר ובאור חוזר מתתא לעילא נמצא [*המלכות] (היות) סוף הפעולה בכתר המורה שברצון העליות כבר יודע בפנימיו' סוף הפעולה:

בענין הקש כי הקב"ה הוא רצון כל הרצוני' והתנשא ואמר פרעה לי יאורי שסבר שיש להם הרצון כמ"ש בענין ועשו בהם כרצונם שמדמים בעיניהם שהרצון הוא שלהם וזה נק' קשי' ות' איש דעשו והם הקשין לשון זיקנ' נגד הסבין עלאין והם רצון לטמא את בנ"י שגם הם יאמינו בזה ולא ישעו בדברי שקר. והקב"ה באמת כל אלו הם בידו ומשם מורידם:

לא איש דברים כי הקול הוא איש לדיבור כי הקול הוא מעצמות אדם והדיבור נלבש בדברים אחרים עד שבתורה כתיב יעננו בקול בקולו של משה ונעשה בעל דברים ואלה הדברים אשר דיבר משה:

המטה הזה וגו'. במדרש אם לא תעשה שליחותי המטה הזה יעשה שליחותי שכבר כתבנו שזה המטה הוא מט"ט להטות כל דבר וזה שם מטה ובגימ' נ"ד שמאין לדין בנ"ד שמות לאותיות גבורה ולעשות חסד לכתוב זכותן של בנ"י: [עד כאן]